

Ebben a zűrzavarban, határozatlanságban, amikor a sokaság nem tudott sem dönteni, sem állást foglalni, lépett elő Péter. Határozottsággal, éleslátással, az események, a cél világos felismerésével, a tömegben rendet teremt, irányt szab, az úttalanságban utat mutat, a sokaság értelmében és érzésvilágában világosságot gyújt. Szól: "... legyen ez néktek tudotokra, és vegyétek füleitekbe az én beszédemet". Ez a beszéd pedig Jézusról szólt, az ő életéről, tanításáról, cselekedeteiről, áldozathozataláról, példamutatásáról. A hitről, hűségről, feladatvállalásról, hivatás teljesítéséről, Isten- és felebarátszeretetről, az evangéliumról: "... vegyétek füleitekbe az én beszédemet", és éljeteztek ezeknek szellemében! Ez volt Péter üzenete az első pünkösdi alkalmával, és ez az evangélium üzenete ma is hozzánk.

Nagyon is érvényes ez a pünkösdi üzenet ma számunkra és szükségünk van rá, mert néhány éve, különösen Európa keleti felében, valami új, valami más, valami a mi nemzedékünk számára csak lassan, nehezen és homályosan kibontakozóan van megvalósulásban. Az egyének és népek zavarban vannak; félünk, de bizakodnunk kell, sokszor kétségbeesünk, de reménykednünk kell, keressük a helyes utat, de nehezen találjuk meg.

Családok szakadnak szét, nemzedékek kerülnek szembe egymással, népek támadnak népek ellen, emberek hagyják el otthonukat, szülőföldjüket, ifjú családok mondanak le kényelemből, bizonytalanságból fakadó aggodalom miatt gyermekek, életek vállalásáról és neveléséről.

Keressük a segítséget: idegeneknél, várjuk azt társadalmi szervezetektől, egyházaktól, hatalmaktól. Ezt az életet vonszoljuk, hordozzuk, de "zavarban vagyunk", "... Mi akar ez lenni?" - kérdezzük naponként önmagunktól, vagy másoktól. Pedig gondjainkat mi kell megoldjuk és meg is oldhatjuk, ha mindnyájan figyelünk Péter pünkösdi figyelmeztetésére: "... vegyétek füleitekbe az én beszédemet!". E beszéd a Jézus tanítása, mely megtanít: bízni; bátorít, utat mutat, békét teremt, felelősségtudatot ad, hűségessé tesz, hittel tölt el, becsületre, szeretetre nevel. És több segítséget ad egyénnek és az egész emberiségnek, az idegeneknél, szervezeteknél, hatalmaknál, minden földi érdek vagy ellenszolgáltatás várása nélkül, mert Jézus a legnagyobb hatalom, jóság és szeretet: Isten felé vezet. Ámen.

SIMÉN DOMOKOS

A TEHERHORDOZÓK

Gal 6,5 és 2

Amikor beszédem alap gondolatát olvasom a Bibliából, mindig egy gyermekkori emlékem világosodik meg bennem. Mintha most történt volna. Csépléshez készülődtünk. A cséplőgépet a nehéz tüzes, vaskazán hajtotta. Négy ökröt szedtek össze a faluból, hogy a udvarunkra kihúzhassák a kazánt. Ahogy emelkedni kezdett az udvar, a négy ökör megállott, nem bírta a terhet, talán mert nem tudtak egyszerre húzni. A tanácsalanságnak az vetett véget, hogy kihozták az istállóból a mi két bivalyunkat, befogták, két ember két oldalt melléjük állt, egy-egy vastag bottal verni kezdték a bivalyokat, nagyokat ordított az emberkórus is. A két szerencsétlen állat nekidőlt a tehernek, az orruk majdnem érte a földet.

Megmozdult a tüzes kereke, de nem haladt semmit. Ekkor a két állat az első lábával nekitérdelt és térdencsúszva-mászva kivitte a meredek udvaron a kazánt. A térdükről lement a bőr, a nyakuk a járomtól vérzett, túrták a habot. Én ott álltam az udvar közepén és nagy keservesen sírni kezdtem. A kérdésre, hogy miért sírok, ezt válaszoltam: mert sajnálom az állatokat a tartalékerőt is bedobó teherviselés miatt. Valaki mintha azt is mondta volna, már nem emlékszem pontosan: Legyen büszke, mert kivitték a kazánt, amit négy ökör nem bírt ki. Azóta is sajnálom az állatot, a nagy teherhordozót, de átérzem a gazda büszkeségét is: bírják, viszik a terhet.

Sajnálom az embert a nagy teher alatt, amit vinnie kell. Nem azt a terhet értem ezalatt, amit az ember a hátára vesz, meggörnyed és viszi, hanem azt a terhet, amit értelmében és lelkében kell hordozzon, vigyen a "meredek" életünkben. Sajnálom az édesanyát, ki tehetetlenül virraszt beteg gyermeke ágyánál. Sajnálom a romlott ifjú vagy felnőtt családját. Sajnálom a koporsó mellett álló hozzátartozókat. Sajnálom a városra sodort munkanélkülieket, a szülő nélkül felnövő gyermekeket, az elhagyott öregeket. Sajnálom, mert látom, hogy nincs amit befogjanak a maguk tüzeskazánjuk elébe, erőtlének. Ezért vezetünk a világranglistán az öngyilkosok számával, ezért van zsúfolásig az ideggyógyászat, van annyi reményvesztett, megkeseredett, menekülő ember közöttünk. Lehetünk mindenkit legyőző erősek, izmosak, ha lelkünk csenevész, gyenge. Nem testünkkel hordozzuk a terhet, hanem lelkünkben birkózunk az élet terheivel. Ha gyenge a lélek, ha nem tud a teher mellé állni, oda az életkedv, a bizalom, a belső békesség, oda az ember. Pedig élnünk kell!

A békés élet titka az, hogy mindenkinek a maga terhét hordoznia kell, ahogy Pál apostol is megfogalmazta. Helyettem nem tud hinni, remélni, bízni senki sem. Nekem kell. Ezt csak hittel lehet. A hittel élő ember nem úgy imádkozik, hogy adj Uram kevesebb bajt-nyomorúságot-szomorúságot, hanem így: Adj Uram mindig kellő lelki erőt a bajok, a terhek hordozására. Az elmúlt közel fél évszázad alatt öncsonkítók voltunk, a hitünktől fosztottuk meg magunkat.

A fa, ha letörik vezéragát, önépítőként újat nevel magának. Végy példát a fától. Építs erős hitet magadnak, mert a magad sorsát magad kell viseljed, a magad életét magadnak kell élned... és ezt csak hittel lehet emberként élni, mert mindenkinek magának kell a maga terhét hordoznia. Ha a magad terhét nem bírod, hogy hordozhatod a közösségedét?

Kis közösséged, a család számít rád, apának, anyának, gyermeknek kell lenned abban. Vállalod-e a közös terhet, vagy másra hárbírod a magad felelősségét? Nem elég a kereseted, ha az egészséget a családnak is adod, a lelked is kell, a szereteted, a jóságod. Régebb a szülők 8-10 gyermeket is fel tudtak nevelni, ma egy-két gyermek nem tud egy öreg szülőt elgondozni. Pál apostol figyelmeztetése ma is időszerű: egymás terhét hordozzátok!

Közös terhünk a jövőndő. Hogy milyen lesz az, az tőlünk is függ. Ökológiailag meghúzták a vészharangot: baj van! Szennyezzük veszélyesen a vizet, a levegőt, irtjuk ki a zöldövezeteket, a meg nem született gyermekeket gyilkoljuk. A jövőndő felelősségének a terhét érzed-e? Ez közös teher. Vállalnunk kell, a jövőndőért, Földünkért. Közös gond, közös teher, közös felelősség.

Hogy milyen lesz az öregkorunk és a gyermekeink életvitele, az nem a gazdasági, politikai, jogi helyzetűtől függ, hanem mindezek a világnézetűktől, a lelki beállítottságuktól, vallás erkölcsi alapállásuktól fognak függni. Közös gondunk a gyermek, az amelyik jár az iskolába, de nem jár vallásórára; amelyik éjjel is az utcán bandákba verődve hányódik és amelyiket csak az erőszak látványa tud megnyugtatni. Nem elég az, hogy ki-ki a maga gyermekét neveli, minden gyermek gondja a jövő közös gondja. Mindnyájan felelősek vagyunk ezért és közös terhünk és kötelességünk a gyermekben a jövőndő.

A múltunkban annyi kifogást keresnek és sokszor nem oktanul. Különböző nézőpontból - nemzetiség, felekezet - fogalmazták és írták meg a történelmünk, tele torzítással, gyűlölettel, legendával és mesével. Mindent behuny szemmel én sem vállalom, de tudom azt, hogy mindazt, ami volt, az őseink élték, úgy cselekedtek, ahogy cselekedtek és megmásítani már nem lehet. Azt nekem is vállalnom kell, még akkor is, ha néha teher az ősök cselekedete. A vállalás nem azonosulást jelent.

Most, amikor a nemzetiségi határvonalak kiéleződnek, mikor a gazdasági-erkölcsi-jogi helyzetünk itt a Kárpát-medencében is keményen kezd szorítani, a megmaradás terhét, mert bizony súlyos teher az, nagyon sokan nem vállalták. A nagy "hegyen túlra" vagy külföldre menekítették jobb reményeikkel családjukat, életüket. Jobbik eset az, mikor az anyanyelvi örökség nem károsodik. Rosszabb az, mikor a közösségünkhöz tartozást trombitálják, de az ellentáborból lónek ránk. Öncsonkítók voltak, vannak, kik a közösségünk terhét nem vállalták, az alapigénk szavára süketek maradtak és maradnak.

A nagy közösség, a tömeg vonzóereje felbecsülhetetlen nem csak nemzeti-ségileg, hanem felekezetiileg is. A kisebb egyházközösségeket szorítja, sokszor a peremen kívülre is a nagy tömeg. Az idegenség és a kisebbség érzése otthontalanság érzését kelti. Isten gondviselésében egy család kellene legyen az egész föld emberisége, és nem tudunk még a 20. század 24. órájában sem. A kereszténységnek közös alapja Jézus és tanítása. Ezt a közösséget nem vállalja a kereszténység vagy a benne elfekvő felekezetek. Mindenik a közös alapra építette "lépcsőházát", külön feljáróját tartja egyetlen igaz útnak, feljutni a "tetőre". A másikét igyekszik elzárni, kisebbiteni, zsákutcának mondani. Úgy hiszik a felekezetek, hogy ha "az ők lépcsőházuk kivilágtott, olyan mint egy kirakat, kimezszelt és szép", a közös épület nem romlik meg, a fedél, a szomszédos fal nem romolhat el, omolhat össze. A közös házban lakók bizonyíthatják, hogy a közös házat együtt kell fenntartani, a terhét közösen kell hordozni, mert ha a szomszéd része megomlik, az én részem is omladékká válik. Nem elég magas szinten ökumenizálni csak, mert a kereszténység gyenge pontja a hívek sokasága. Hordoznunk kell hát közösen mindazt a terhet, ami a keresztény elkötelezettségéből felekezeti különbség nélkül mindannyiunkra hárul. A közös teherviselés ebben az értelemben nem azt jelenti, hogy a Jézus tanításának a részéből kiszakítottam a magam részét, hanem azt, hogy összeadjuk a magunk öntudatát, erejét és tehetőségét a közös ügyünkért, a kereszténység eszméinek a diadalra viteléért. Egymás terhét is hordozva. Ne legyünk Jézus öncsonkító közössége, hanem eszméje szerint legyünk az egymás terhének hordozásában önépítő kereszténység.

A közös teherviselésre emlékeztet a kalács-szokás, a radina, a temetési megsegítése, a leégett templomok számára adott segélyek feljegyzései a múltból. Nem idegen tőlünk a gyakorlat, tenni kell.

Közös ügyünk a megtartás, a megmaradás. Aki ezt megérti először ezt munkálja. Jó példa rá a szászok bejövetelekor az egyik alig 200 lelkes kis közösség. Ide, idegenbe költözve, a megmaradást a templomban és az azt körbevevő várban és bástyában látták. Ezért legelőször a templomot, a bástyákat és a falakat építették meg, csak azután a maguk hajlékát, házat. A vártemplom a közös megmaradást, menedéket, a közösséget jelentette. Az egy utcányi ember példát mutatott arra, hogy a magunk egyéni terhe mellett a megtartó közös teherviselés, az összetartás, az összefogás az, ami biztosítja a szebb jövőt, a testvériséget és a jézusi szeretet törvényének a betöltését. Ámen.

JÉZUSRA EMLÉKEZÜNK

1Kor 11,24-25

Jézus utolsó estéje, mint egy jéggel terhes felhő a vetés fölél, úgy nehezedett rá mindenkire az utolsó vacsora alkalmával. Nyomott, ideges volt a hangulat. A tehetetlenség keserősége még nem tudta érzékelni az elkövetkezendő vég teljes valóságát. A tudat, hogy Jézusnak meg kell halnia, még nem érzékeltette a tanítványokban a jövőendő árvaságát. Hűségnyilatkozatokkal bátorították egymást és Jézust is. Szalmalángoltak.

Egyedül Jézus volt az, aki fel tudta mérni nem csak a maga életének elvesztése révén a helyzet tragikumát, hanem egy életmű, egy küldetés sodrásba kerülése döbbsentette meg. Lesz-e élete, utóélete tanításának? Ezt a töprengést, vívdóást szépen fogalmazta meg Reményik Sándor a "Mi marad meg?" című versében.

Jézus tudta, hogy nem csak az átlagember feledékeny, de még a kiválasztottai, a tanítványok is azok. Tudta, hogy az ember nagyon sokszor rászorul a figyelmeztetésre, az emlékeztetésre. Kell a figyelmeztető emlék! Elvek, eszmék, a láthatatlanok, az érzékelhetetlenek. Tanítása ilyen, halálával halványulhat.

Amint így töpreng, ránéz az asztalra. Azon a húsvéti bárány mellett ott van a kenyér és a bor, az, ami az éló embernek minden nap többször is kell, él vele otthon vagy idegenben. Hasonló vagyok a kenyérhez és az italhoz! "Az élet kenyéréhez és az élet italához", fogalmazta meg újra önmagát. Itt a kenyér, egész, s ha szétosztom mindenkinek adok, az egy kenyér mindenkinek jut, szétosztva is az egységre emlékeztet, táplál. A kenyér és az ital által leszek figyelmeztető, emlékeztető, egységre buzdító, gondolta Jézus. Vette a kenyeret, megtörte, miután megáldotta, vette a poharat, megáldotta és rendre a tanítványoknak adta. Ez volt az utolsó vacsora, ez lett az "Úrvacsora".

Az Úrvacsorával kapcsolatban ahány keresztény felekezet van, annyiféleképpen gondolkoznak, emlékeznek és fogalmazznak. A felekezetek többségének az utolsó vacsora történetéből a legfontosabb rész az a jézusi kijelentés, hogy "ez az én testem..., ez az én vérem". Azt próbálják a maguk hitében valamilyen formában elfogadhatóvá, tanná fogalmazva, a híveket az utolsó vacsora asztala mellé ültetni.

Akkor a tanítványok a kenyeret ették és a bort itták. A késői keresztények azt próbálják magyarázni hitelvükben, hogy az úrvacsorával Jézust veszik, eszik valóságosan vagy lelkileg.

Minket, unitáriusokat Jézusra emlékeztet az úrvacsora. A magunk hitét ésszerűen és a jézusi gondolatmenetben meg tudjuk magyarázni. Jézus a példázatok szemléltetésében tudta az elvont dolgokat a legvilágosabban szemléltetni. Az utolsó vacsora alkalmával is a kenyér és a bor hasonlatával egy példázatot mondott, önmagát, tanítását hasonlítottá hozzá. Olyan vagyok, mint a kenyér, mintha az én testem lenne; olyan vagyok, mint a bor, mintha az én vérem lenne. Ha a történetet felidézzük, a szavak értelmén látjuk, hogy csak egyszer mondotta a hasonlítás szavait, de a példázat, a hasonlat lényegét, mind a kenyér, mind a bor kiosztásakor elmondta. Kétszer ismételte meg az érthetőségért példázata lényegét: "Valahányszor ezt cselekszitek, az én emlékezetemre tegyétek"! Önmaga emlékét hagyta figyelmeztetésnek, emlékeztetőnek mindennapra.